

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਪਾਸੀ ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.ਜੇ.

ਡਾ. ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, - ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਂਟ

ਬਨਾਮ

ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਜਵਾਬਦਾਰ

1950 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੈਗੂਲਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 31.

195
Jan., 16th

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ V) — ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਤੇ 17—ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ—ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੰਪਤੀਆਂ — ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ — ਮੈਕਸਿਮ “ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ” — ਦਾ ਦਾਇਰੇ— ਸਿਧਾਂਤ* ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ - ਕੀ ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਘੇਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਤਮ " ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਨਮ ਵਿਚ ਇਕੁਇਟੀ ਐਕਟ" ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਚੱਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਪਾਕਿਸ ਟੈਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਬੇਰਹਿਮੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ *fulmen*, ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਗਰਜ,

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਏ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਰਸਪਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਫ਼ੜਿਆ ਗਿਆ, ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਉਪ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਰੀਮ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ / ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਅਚੱਲ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਚੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀਟਸ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਹੈ / ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ, ਅਰਥਾਤ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਸੁੱਕੇ ਹਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ *jusdiscenti*, *impune non paretur* (ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ)। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਤੰਬੂ ਤੱਕ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ, ਛੋਟ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਜੇ ਕਿ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। •

ਸ਼੍ਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 12 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਦੇ ਦਿਨ, ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਲਿਫ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਉਸ (ਮੁਦਈ) ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ 18 ਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ 2/18 ਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੂਆਤੀ ਡਿਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਉਕਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 'ਬੀ' ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਐਲ/18 ਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ। ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਜ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਹਿੱਸਾ 2/18 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਸੱਖਿਆ ਰਾਮ, ਨੇੜੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਰੋਡ,

ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਵੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਦੇ ਪੈਰਾ 'ਬੀ' ਅਧੀਨ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3।

C. II. ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਜਗਨ ਨਾਥ , ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

KL ਗੋਸਾਈਂ ਅਤੇ ਕੇਸੀ ਨਈਅਰ , ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

Tek Chand, J. TEK CHAND, J. This is a regular first appeal

ਜੱਜਮੈਂਟ

11 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਨੌਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਤੋਂ 9 ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਪ੍ਰਥਮ ਫਾਰਮਾ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸਦੇ ਸੈਂਤਲੇ ਭਰਾ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮੌਟ ਗੋਮੇਰੀ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਟੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਮੁਰਿਤਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ, ਪਾਕਪਟਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਡਾ. ਹਰਮਿੰਦਰ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ; ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਆਰਿਫਵਾਲਾ; ਸਿੰਘ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਬੈਂਕ, ਆਰਿਫਵਾਲਾ, ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਬਚਿਓ ਪੈਸਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ- ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ¹ ਆਰਿਫਵਾਲਾ _

ਮੁਰਿਤਕ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਕਲੇਮ^{ਅਤੇ ਹੋਰ} ਵੀ ਸੀ। ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ- ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ। ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੀ ਗਈ ਨਕਦੀ, ਗਹਿਣੇ, ਘਰੇਲੂ ਸਮਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ 30 ਜਨਵਰੀ 1945 ਨੂੰ

ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਸਾਰੀ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜੋ ਤਿੰਨਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਕੋਲ ਕਹੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਰਮੰਦਰ ਡਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ. ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ

ਡਾ : ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ੋਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 24 ਅਗਸਤ, 1949 ਨੂੰ ਟੇਕ ਕੈਂਡ , ਜੋ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁੱਦਿਆ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਬੂਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ। ਪਾਕਪਟਨ ਸਥਿਤ ਕੇ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ

ਪਏ 36,000 ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰਬਰ 1, ਜੋ ਕਿ ਡੀ ਡਬਲਯੂ, 6 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

24 ਅਗਸਤ, 1949 ਨੂੰ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ '1 ਅਤੇ 2' ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਟਮ 1 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਡੀ 2, ਆਤਿਫ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਆਈਟਮਾਂ 1 ਤੋਂ 3 ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਮੈਂਟ ਗੋਮਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ • ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ?”

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂਟਗੋਮਰੀ ਵਿੱਚ ਛੱਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਮਿਤੀ 11 ਨਵੰਬਰ, 1949 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

-
ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਦੇ ਚੰਦ, ਜੇ. ਟਿਫ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਈਟਮਾਂ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦੇ 2/3 ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਲੇਨ ਟਿਫ ਦੇ 1/3 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਢਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੀ ਇਨ ਸ਼ਡਿਊਲ ਏ' ਅਧੀਨ ਆਈਟਮਾਂ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਵੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਚਿਰੰਜੀਵਾ ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 30 ਜਨਵਰੀ 1945 ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਰਦਾਰ ਸ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕੋ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁਰਿਤਕ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਡਾ: ਹਰਮਿੰਦਰ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪ ਡਾ ਬਲਬੀਰ ਨੇ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ- ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ

Dr. Harmindar
Singh
v.
Dr. Balbir
Singh
and others

ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ , ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਡੈਬਿਟੋ ਨਿਆਂ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਜੁਬਾਨੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ । ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਵੂਗੋਪਾਲ ' ਤੇ ਰੇਡੀਅਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ Reddiar ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1). ਉਸਨੇ ਸਮਿਥੋਫ ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਮਿਸਟਰ ਕੇ.ਐੱਲ. ਗੋਸਾਈਂ , ਕਾਨ ਟੈਸਟਿੰਗ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸਨੇ ਸਮਿਥੈਫ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ । ਸ੍ਰੀ ਗੋਸਾਈਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੇਧ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਰ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਹੁਣ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(ਬੀ) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ y ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਸੰਪੱਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ। ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਰਾਹਤ, ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ

(I.L.A.I.R. 1954 FC 24.

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ, -ਡਾ . ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੱਥੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਸ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਾਭ ਲਈ. ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਡਾਇਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ, ਛੇਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: -

“ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ (ਕੰਪਨੀਆ ਡੀ ਮੈਕੈਬੀ - ਕਿਊ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਕੰਪਨੀ (1)) ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ' ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (ਭਾਵ, ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ) ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਿਰਣਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (ਭਾਵ, ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ) ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, (ਵੀਡੀਓ ਪੰਨਾ 22/1

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ , ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ-

- (1) ਇੰਗਲੈਂਡ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭੂਮੀ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ im ਚਲਣਯੋਗ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ; ਜਾਂ

ਡਾ. ਹਰਮੰਦਰ (2) ਅਜਿਹੇ ਅਚੱਲ (ਵੀਡੀਓ ਪੰਨਾ 141) ਡੂੰਘੇ .

ਡਾ. ਬਲਬਰ ਸਿੰਘ , .

ਅਤੇ ਹੋਰ: -

ਡਾ: ਚੈਸਾਇਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ

Tek Chand, J. " ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਚੱਲ ਵਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸੀ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ।" (ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਅ ਦਾ ਪੰਨਾ 715 ਦੇਖੋ।)

ਮੇਲੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ [ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਵਲ ਅਤੇ

ਵਪਾਰਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ (1905), ਪੰਨਾ 279 [ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਤੋਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਲਈ ਸਦਾ ਲਈ ਅਯੋਗ ।'

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਕੋਮਪੇਨਹੀਆ ਡੀ ਮੈਕੈਂਬਿਕ

(1), ਲਾਰਡ ਹਰਸ਼ੇਲ] ਨੇ ਦੇਖਿਆ-

"ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਚਾਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਸਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ"।

ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਈਟ, ਜੇ., ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪੇਨਹੀਆ ਡੀ ਮੈਕੈਂਬਿਕ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਕੰਪਨੀ (2)। ਮੈਕਾਮਬੀਕ ਕੇਸ

ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਕਾਮ ਪੈਨਹੀਆ ਡੀ ਮੇਕੈਂਬਿਕ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਨੇ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ

- (2) (1893) AC 602.
 (3) (1892) 2 QB 358, 366.

ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਡਾ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਟਾਈਟਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਲਈ ਕਥਿਤ ਘੁਸਪੈਠ ਲਈ ਹੋਰ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਕਿਹਾ।^{ਬਚਾਅ} ਪੱਖ ਲਈ ਦਲੀਲ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ -----ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ.

ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ (ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ, ਅੱਠਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 539) -

ਇਸ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ।”

ਸਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਵੀ. ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਰਾਜੇ

(1), ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਅਪੀਲਲੈਂਟ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜੀਂਦ ਰਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮਾਂ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ "ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ" ਸੀ। ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੇਲਬੋਰਨ ਦੇ ਅਰਲ

(1) (1894) AC 670.

ਡਾ: ਹਰਮਿੰਦਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਿਲ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ, ਪੰਨਾ 683 'ਤੇ % ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ—

Dr. Balbir
Singh
and others

Tek Chand, J.

ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੇਤਰੀ ਹਨ, ਅਤੇ 'ਵਧੀਕ ਖੇਤਰੀ ਜੂਸ ਡਾਇਸੈਟੀ, ਇਪਿਊਨ ਨਾਨ ਪੈਰੇਟਰ (ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਪਨ

ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਦੰਡ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ)। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਤਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲਣਯੋਗ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਟਰਾਈਟ ਬਨਾਮ ਪੈਟਸ (1) ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਸਕਿਨਰ ਬਨਾਮ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ (2), ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਥਿਤੀ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ [ਕੋਲਸਨ ਬਨਾਮ ਮੈਥਿਊਜ਼ (3)], ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਘਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਕਮਾਈ [ਮੁੜ: ਹਾਥੇਰਨ (4) ਵਿੱਚ], ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੀਲਕੰਠ ਵਿਚ ਬਲਵਾਨ ਨਟੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆ ਨਰਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (5), ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਤਾਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਮੋਰਟ ਗੇਜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬੰਬਈ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਲਹਾਪੁਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਰਾਮਭੱਦਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਵ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਰਾਜੂ ਬਹਾਦੁਰ ਬਨਾਮ ਜੈਪੋਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ (6), ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਤਾਰਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਲਹਾਪੁਰ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਦੀ 17

- (1) (1676) ੨੪. ਕੇਸ . 214.
- (2) (1667) ੬ ਰਾਜ ਖਰਬ ੭੧੦ ॥
- (3) 4 ਟੀ ਆਰ 603
- (4) (1883) 23 ਚ. ਡੀ. 743, 746.
- (5) ILR 54 Bom 495 (ਪੀਸੀ)
- (6) ILR 42 ਮੈਡ. 813.

ਹਰਮਿੰਦਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਰਲੀ ਮੱਲ ਬਨਾਮ ਸੰਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ, ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਲੰਦੂਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣਾ ਅਵਾਰਡ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ $\wedge$ XK ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ। ਅਵਾਰਡ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ- ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ . ਆਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਜਲੰਦੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਰੰਜੀਵਾ ਲਾਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਕੀੜੀਆਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਤਮ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੁਇਟੀ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਿਥੋਫ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਈਟ, ਜੇ., ਕੰਪੇਨਰੀਆ ਡੀ ਮੈਕੈਂਬਿਕ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਕੰਪਨੀ, (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਪੇਨ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਹਾਰਡਵਿਕ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ .

(1) ਏਆਈਆਰ 1929 ਲਾਰ 24.

(2) (1892) 2 QB 358, 364.

ਡਾ: ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ *
ਵੀ.

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ

ਲਾਰਡ ਬਾਲਟਿਮੋਰ (1), ਨੇ 1750 ਵਿਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਮਿਸਟਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮਿਥੋਫ ਦੇ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਦੇ ਪੰਨਾ 166 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ : -

"ਇਸ ਨਿਯਮ ਲਈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੀਆਂ, ਪਰਸਨਮ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਪਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਵਿੱਚ

* ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਗੀਆਂ ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰੀ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ

ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਕਾਟ, ਐਲ.ਜੇ., ਸੇਂਟ ਪੀਅਰੇ ਬਨਾਮ ਸਾਊਥ ਅਮਰੀਕਨ ਸਟੋਰਸ (2) ਵਿੱਚ ਪੀ. 397, ਮੈਕੈਂਬਿਕ ਕੇਸ (3) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਹਰਸ਼ੇਲ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ,

'ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਜਮਾਂਦਰੂ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਘਟਨਾ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

(1)

(1750) ਵੇਸ ਸੇਨ ੪੪੪॥

(2)

(1936) 1 ਕੇਬੀ 382.

(3)

(1893) AC 602.

ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਮਿਸਟਰ ਚਿਰੰਜੀਵ ਦੁਆਰਾ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ Dr. Harmindar Singh
ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਅਧਿਕਤਮ 'ਇਕੁਇਟੀ ਐਕਟਸ ਇਨ ਪਰਸਨਮ' ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਐਡ Dr. Balbir Singh
ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਚੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ and others
ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ
ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਣਨਾ ਦੀ

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ' ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ , ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੇ ਹੇਠ ਨਿਰੀਖਣ ਨੇਰਿਸ ਬਨਾਮ ਚੈਂਬਰਸ (1) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਕੈਂਪਬੈਲ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ:-

"ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿਸਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਛੂਠ ਬੋਲਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਫੁਲਮੈਨ _ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਕੋਰਟ ਆਫ ਚੈਂਸਰੀ ਮਿਡਲਸੈਕਸ ਦੀ ਕਾਉਂਟੀ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਕ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੂਮੇਲਡੋਰਫ ਜਾਂ ਕੋਲੇਨ ਵਿਖੇ ਬੈਠੀ ਪ੍ਰਿਸ਼ੀਅਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਫੁਲਮੈਨ (ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਗਰਜ), ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 44-ਏ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਰਸਪਰਤਾ ਨਹੀਂ

ਹੈ।

(1) (1861) 28 ਬੀਵ . 246 = (1861) 3 ਡੀ. GF ਅਤੇ J. 583.

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਰਣੇ (ਰਿਸੀਪ੍ਰੋਕਲ ਸਿੰਘ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ) ਐਕਟ, 1933 (23 ਜਾਰਜ 5, ਚੈਪ. 13) ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਡਾ . ਸ੍ਰੀ ਡਾ ਬਲਬੀਰ ਚਿਰਨ ਜੇ ਆਈਵਾ ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਵੇਟੁਗੋਪਾਲਾ ਦੀ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੇਡਡੀਅਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਸਵਾਮੀ Reddiar ਅਤੇ another (1). ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 1932 ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੋ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਮਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਆਪਣੀ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਬਰਮਾ ਨੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1937 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਵੰਬਰ, 1938 ਵਿੱਚ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਰਮਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ "ਬਰਮਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ " ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰੋਜੀਡੈਂਸੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਸੂਟ ਦੀ ਕੇਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ. ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇੱਕ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਘੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 4 ਦਸੰਬਰ, 1947 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ - ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1932 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬਰਮਾ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। . ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ , ਜੋ ਕਿ ਫੈਂਡ ਈਰਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ

ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

(1) ਏਆਈਆਰ 1943 ਐਫਸੀ 24.

ਵਿਵਸਥਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਨਿਹਿਤ ਡਾ. ਹਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖੇਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦੇ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੂਟ ਜਦੋਂ 1932 ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਅਤੇ ਹੋਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ -----ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ

ਵਿੱਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.

1937 ਵਿਚ ਬਰਮਾ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਨਮਾਨ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (ਭਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਕੂਲਨ) ਆਰਡਰ, 1937, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਥੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ

ਬਾਅਦ , ਜਦੋਂ ਤੱਕ com ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪੇਟੈਂਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਚਿਰੰਜੀਵਾ ਲਾਲ ਅੱਗਰਵਾਲ ਨੇ ਦਬੋਂਦਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਨਾਥ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ ਬਨਾਮ ਅਮਰਿੰਦਰ ਨਾਥ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1). ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ 1 ਜੂਨ, 1951 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਚੰਦਰਨਾਗੋਰ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸੀ , ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਫ਼ਰੈਂਚ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਬਚਾਓ

ਪੱਖ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੰਦਰਨਾਗੋਰ , (ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ) ਆਰਡਰ, 1950, ਨੇ ਚੰਦਰਨਾਗੋਰ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ , ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਚੰਦਰਨਾਗੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 1 ਨੂੰ . ਜੂਨ, 1951 ਦੇ, ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਚੰਦਰਨਾਗੋਰ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ । 9 ਜੂਨ, 1952 ਨੂੰ, ਚੰਦਰਨਾਗੋਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1955 ਕੈਲ. 159.

ਡਾ: ਹਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਚੰਦਰ – ਸਿਪਗ ਨਾਗੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਆਂ ਸਨ , ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰਸਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਹਾਈਪਰਟੈਕਨੀਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੰਦਰਨਾਗੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.ਓ.ਐਫ. ਦੇਵਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਥਿਤ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼. ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ

1947 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ । ਮਿਸਟਰ ਚਿਰੰਜੀਵਾ ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ , ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ,

1947 ਵਿਚ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੋਰ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਤਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੇ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਬਣਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਜੇ ਨਿੱਜੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੇਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ "ਸੰਪੱਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ , ਭਾਵ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ ਸੀ । ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ:-

"(4) ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਨਵੇਂ ਡੋਮੀਨੀਅਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੇ"(4) ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਨਿਯਤ ਦਿਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਨਵੇਂ ਡੋਮੀਨੀਅਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ

Dr. Harmindar

ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ

Singh

Dr. Balbir

Singh
and others

ਸ੍ਰੀ ਚਿਰੰਜੀਵਾ ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਫਿਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਦਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਦਈ Tek Chand, J. ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕੇ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ 4 ਦਸੰਬਰ, 1947 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਲਈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਦਈ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ 4 ਦਸੰਬਰ, 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਚਿਰੰਜੀਵਾ ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਹਰਮੰਦਰਬੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ^ ਸਿੰਘ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿ. ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਾਇਦਾਦ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ

ਬਾਹਰ ਹੈ - ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਲਈ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਤਿਓਨ ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ

'*personam*' ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ / ਸਾਬਕਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਵੀਤਾ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਚੱਲ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੀਟਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਗਲਿਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕਿ ਰੀਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ - ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ, ਅਰਥਾਤ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ, ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰੀ ਜੂਸ

ਡਿਸਸੈਂਟੀ, ਇਮਿਊਨ ਨਾਨ ਪੈਰੇਟਰ (ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਦੰਡ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ)। ਮੈਂਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

Dr- Harmindar Singh

ਜੇ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਡਿਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣਾ
ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੰਗ ਦਾਇਰੇ

Dr. Balbir
Singh,
and others

ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ Tek Chand, J.
ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਪ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ
ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ■ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ। ਸਹਿਮਤੀ, ਛੋਟ ਜਾਂ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ
ਰਕਮ ਜੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ
ਸਕਦੀ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਦਰਬਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ- ਗੁਲਾਬ
ਸਿੰਘ (1)* ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸੂਬੇ
ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂਪੀ ਇਨਕੰਬਰਡ
ਅਸਟੇਟ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਡੈਬ ਟੋਰ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਉੱਥੇ
ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ
ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਣਾ ਦੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ
ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ
ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫਰਮਾਨ
ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,
ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ
ਸਹਿਮਤੀ, ਛੋਟ ਜਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ
ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਜੂਰੀ ਡਿਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਚੈਸਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣ
ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ :-

"ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ
ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਵ
ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ"।
ਚੈਸਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਈ ਵੈਟ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਅ,

(1) ਏਆਈਆਰ 1944 ਲਾਰ | 302.

Dr. Harmindar
Singh
.
Dr. Balbir
Singh and
others

ਤੀਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 141)।

ਸ਼੍ਰੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਚਿਰੰ -
ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੀ ਲਵਾ ਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ
ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ
ਅਪੀਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਾਸੀ, ਜੇ. ਪਾਸੀ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨੀਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾ
ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖੰਡਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ
ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਨਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated by Jaswinder Singh

